

СТ А Н О В И Щ Е

От: *проф. д.н. Живко Иванов Драганов, ЮФ на УНСС, професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Право на Европейския съюз“*

Относно: *дисертационен труд за присъждане на научна степен **„доктор на науките“** по професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Административно право и административен процес“*

Автор на дисертационния труд: *Дарина Пеева Зиновиева,
професор, доктор,
ПУ „Паисий Хилендарски“*

Тема на дисертационния труд: *„Тълкуване в публичното право“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед РД-21-1958/12.11.2024 на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд е представен за обсъждане от кандидата катедра „Публичноправни науки“ на ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, съгласно изискванията на чл. 39 от ППЗРАСРБ. С решение на КС на катедра „Публичноправни науки“ от 25.10.2024 год., дисертационният труд е допуснат до защита пред научно жури.

1. Информация за дисертанта

Проф. Дарина Зиновиева е утвърден учен и водещ изследовател със значим принос за развитието на науката в областта на административното право и административния процес и основоположник на медицинското право у нас. Професионалният ѝ път е изцяло посветен на правната наука и практика. През 1997 тя постъпва като научен сътрудник в Института за правни науки към БАН, където от 2011 год. до този момент заема длъжността „професор“ по научната специалност „Административно

право и административен процес“. През 1994 год. Дарина Зиновиева е назначена като асистент в ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, където последователно заема академичните длъжности старши асистент, главен асистент, доцент (2001) и професор (2011), която длъжност заема и до този момент. През 2011 год. тя е избрана за декан на ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“. Специализирала е в областта на административното право и въвеждането на дисциплината „Медицинско право“ в Католическия университет в Льовен, Белгия (1996), в Британската академия на науките на тема „Медицинско право“ (1997), в Калифорнийския университет Сан Бербардино на тема „Администрация в здравеопазването“ (2001) и в Свободния университет на Барселона на тема „Администрация и мениджмънт на трансплантацията“ (2003). Била е член на Консултативния съвет по законодателство към 44то Народно събрание (2018-2022), член на Правния съвет на Президента на Република България и юридически консултант на Министъра на здравеопазването. От 2009 год. е арбитър в Търговски арбитражен съд на НЮФ. Проф. Зиновиева е независим експерт към Европейската комисия. Автор е на около 100 научни публикации у нас и в чужбина. Член е на редакционните колегии на Годишника на Пловдивския университет, на сп. „Медицинско право и здравеопазване“, на сп. „Норма“, на сп. „Бизнес и право“ и др.

2. Кратка характеристика на дисертационният труд

Дисертационния труд представлява оригинално научно изследване на тълкуването в публичното право. Дисертацията е в обем от 414 страници. Структурата на труда включва Въведение, три части, Заключение, Библиография и Списък на ползваните съдебни актове. Направени са 508 бележки под линия. Разгледани са 120 съдебни акта и са цитирани са над 130 доктринерни източника. Във Въведението авторът определя предмета на изследване, а именно спецификите, които се проявяват при прилагането на материалните и процесуалните норми. Цел на изследването е да се предоставят отговори на възникналите въпроси в тълкуването в публичното право, както и да се повдигне научна дискусия и да се изрази авторовото становище по тези въпроси. Първата част е посветена на въпросите относно тълкуването на материалноправните норми в публичното право. Разгледани са общите постановки, след което са изследвани и изведени спецификите и различията между тълкуването в отрасъла на административното право и отраслите на конституционното, данъчното, финансовото и наказателното право. Анализирани са особеностите във връзка с тълкуването на нормите от правото на ЕС и на международното право. Изведени са междуотрасловите специфики на

тълкуването в публичното право. Втората част включва изследване на процесуалните специфики на тълкуването в национален, европейски и международен план. Обхванати са особено важни въпроси, сред които тълкуването на изключването от оспорване на акт, установено в чл. 120 от Конституцията, спецификите на косвения правораздавателен контрол и тълкуването, тълкуването на тълкувателните актове на съдилищата и др. Анализирани са тълкувателната дейност на Конституционния съд и спецификите при прилагането на ХОПЕС и в тълкуването на ЕКПЧ. Разгледани са тълкуването на правните основания за отмяна на акт на институция или орган на ЕС и тълкуването на отговорността на държавата и общините според националното право и според правото на ЕС. Отделено е самостоятелно внимание на спецификата на правната сила на преюдициалните запитвания и на процесуалните въпроси, които са от значение за тълкуването в правото на ЕС. Третата част съдържа исторически анализ на развитието на тълкувателната дейност в публичното право, който е разделен на две части, съответно преди и след присъединяването на България към ЕС. В Заключението са представени основните резултати от изследването.

Избраната от автора методология позволява пълното постигане на целите и задачите на изследването. Тя включва общите методи на анализ и синтез, на индукция и на дедукция и специфичните за правото сравнителноправен метод, исторически метод, както и методи от социологията на правото.

Авторът демонстрира изключително задълбочено познаване на поставените проблеми, в това число на изследванията в съвременната научна литература, и на съдебната практика. Изследването не повтаря дисертационния труд, представен от кандидата в процедурата за придобиване на ОНС „доктор. Не се установява наличие на плагиатство.

3. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Дисертационният труд „Тълкуване в публичното право“ представлява оригинално изследване, посветено на особено актуални и значими за правната наука и за практиката проблеми, което съдържа голям брой теоретични обобщения и предлага решения на особено важни за развитието на доктрината и правоприлагането проблеми. Дисертацията се отличава с редица достойнства и съдържа множество научни и научно-приложни приноси, част от които са посочени по-долу.

Трудът е първото и единствено монографично изследване в българската правна литература, в което се извеждат и систематизират спецификите при тълкуването в публичното право и това се прави при

отчитането на съдебната практика на национално ниво, както и на практиката на Съда на ЕС и на ЕСПЧ. Значим принос на дисертацията представлява извършената съпоставка на тълкувателните специфики на административното право и процес с тълкуването в други клонове на публичното право, и определянето на тази основа на оптималните методи на тълкуване във всеки от тези отрасли. С оглед важното му значение, следва да бъде открито изясняването на въпросите относно тълкуването на някои специфични недържавни източници и актове, в това число на soft law, на вътрешни правилници на учреждения, указания и др. Оригинален принос на труда е именуването и разглеждането на т.нар. от автора публичноправни актове с политически характер.

Приносите на дисертацията не се ограничават до областта на административното право и процес, а се отнасят и до други отрасли на публичното право. Като такива могат да се открийт анализът на специфичните въпроси на тълкуването в данъчното и във финансовото право и предложенията за предварително обвързващи указания от органите по прилагане, както и обосноваването на необходимостта от периодична оценка на обществената опасност на деянията в наказателното право и др. Значим принос представлява предложението за въвеждането на норма за издаването на тълкувателен акт от административен орган, сезиран с нарочно искане за тази цел. Други актуални проблеми, които са засегнати в труда се отнасят до спецификите при тълкуването, свързано с ефективния достъп до правосъдие и особеностите при тълкуването на ЕКПЧ и на ХОПЕС, като приносен характер тук има и анализът на преюдициалните производства по въпроси, поставени от административните съдилища. Не на последно място, в дисертацията за пръв път са изследвани въпросите относно тълкувателната дейност при наличието на електронно правосъдие чрез представянето на мнения по отношение на конкретни казуси от българската и от чуждестранната правна доктрина. Подкрепа следва да намерят направените предложения за усъвършенстването на нормативната уредба, които при евентуалното им възприемане без съмнение ще спомогнат за подобряването на тълкувателната дейност в публичното право.

4. Оценка на публикациите по темата на дисертацията и на автореферата

Кандидатът е представил петнадесет публикации по въпроси, свързани с темата на дисертационния труд. Те включват доклади, изнесени на научни конференции и статии в сборници и в авторитетни правни списания. Проблемите, които са засегнати обхващат: тълкуването

в публичното право в съответствие с целите на закона (Сборник международна конференция Охридска школа на правото - 2019, *Juridika Prima*); интердисциплинарното взаимодействие между конституционното и административното право (Конституционни изследвания, том 3, 2022, 3, Конституционен съд на Република България УИ "Кл. Охридски", 2022); тълкувателните особености при налагането на принудителни административни мерки (сборник *Liber Amicorium* в чест на юбилея на проф. д-р Мария Славова, 2023); тълкуването, свързано с електронното административно правосъдие (2024) и др.

Авторефератът включва представяне на структурата и на съдържанието на дисертацията и отговаря на установените изисквания.

5. Заключение

Представеният дисертационен труд със заглавие „Тълкуване в публичното право“ представлява научно изследване, което отговаря на изискванията на разпоредбата на чл. 12, ал. 4 и 5 от ЗРАСРБ. Трудът съдържа теоретични обобщения на големи научни и научноприложни проблеми от областта на правото и представлява значителен и оригинален принос в правната наука.

Въз основа на изложеното по-горе, убедено предлагам на научното жури да приеме решение да присъди на проф. д-р Дарина Зиновиева научната степен "доктор на науките" в професионална област 3.6. Право, научна специалност „Административно право и административен процес“.

23.12.2024

проф. д.н. Живко Драганов